

NGŨ VĂN 8

VĂN BẢN: HAI CHỮ NƯỚC NHÀ

- Trần Tuấn Khải -

A. Nội dung văn bản:

Chón Ái Bắc mây sâu âm đạm
Cõi trời Nam gió thảm điều hiu
Bốn bề hổ thét chim kêu
Đoái nom phong cảnh như khêu bát bình
Hạt máu nóng thấm quanh hồn nước
Chút thân tàn lân bước dặm khơi
Trông con tâm tã châu rơi
Con ơi con nhớ lấy lời cha khuyên:
Giống Hồng Lạc hoàng thiên đã định
Mấy ngàn năm suy thịnh đổi thay
Giời Nam riêng một cõi này
Anh hùng, hiệp nữ xưa nay kém gì!
Than vận nước gặp khi biến đổi
Để quân Minh thừa hội xâm lăng
Bốn phương khói lửa bừng bừng
Xiết bao thảm họa xương rừng máu sông!
Nơi đô thị thành tung quách võ
Chón dân gian bỏ vợ lìa con
Làm cho xiêu tán hao mòn
Lạ gì khác giống dễ còn thương đau!
Thảm vong quốc kể sao cho xiết
Trông cơ đồ nường xé tâm can
Ngậm ngùi khóc đất giời than
Thương tâm nòi giống lâm than nỗi này!
Khói Nùng Lĩnh như xây khói uất
Sóng Hồng Giang nường vật cơn sâu

*Con ơi! càng nói càng đau...
Lấy ai tế độ đàn sau đó mà?
Cha xót phận tuổi già sức yếu
Lỡ sa cơ đành chịu bó tay
Thân lươn bao quản vũng lầy
Giang sơn gánh vác sau này cậy con*

*Con nên nhớ tổ tông khi trước
Đã từng phen vì nước gian lao
Bắc Nam bờ cõi phân mao
Ngọn cờ độc lập máu đào còn đây...*

B. Tìm hiểu tác phẩm

1. Tác giả

- Trần Tuấn Khải (1895-1983), bút hiệu: Á Nam
- Quê: Mỹ Lộc - Nam Định.
- Ông thường mượn các đề tài lịch sử hoặc những biểu tượng nghệ thuật để bộc lộ nỗi đau mất nước, sự căm hận với kẻ thù.

2. Tác phẩm

a, Xuất xứ:

- “Hai chữ nước nhà” là bài thơ mở đầu của tập “Bút quan hoài I” , mượn lời của Nguyễn Phi Khanh dặn Nguyễn Trãi khi ông bị quân Minh bắt giải sang Trung Quốc.

- Đoạn trích là phần mở đầu của bài thơ

b, Bố cục: 3 phần

- Phần 1: 8 câu đầu: Tâm trạng của người cha trong cảnh ngộ éo le, đau đớn.
- Phần 2: 20 câu tiếp: Hiện tình của đất nước
- Phần 3: 8 câu cuối: Bất lực của người cha và lời trao gửi cho con.

c, Thể thơ: song thất lục bát

d, PTBD: Biểu cảm.

e, Nhan đề bài thơ

Thể hiện mối quan hệ gắn bó chặt chẽ giữa Tổ quốc và gia đình. Tình yêu nước bao giờ cũng được đặt lên trên. Khi cần có thể hi sinh tình nhà cho nghĩa nước.

f, *Giá trị nội dung:*

Qua đoạn trích *Hai chữ nước nhà* tác giả đã mượn một câu chuyện lịch sử có sức gợi cảm vô cùng lớn để bộc lộ được tình cảm mãnh liệt với đất nước khích lệ lòng yêu nước của đồng bào dân tộc

g, *Giá trị nghệ thuật:*

- Bài thơ sử dụng thành công thể thơ song thất lục bát, hình ảnh ẩn dụ.
- Giọng điệu da diết thông thiết và có sức gợi cảm mạnh mẽ.

C. Đọc hiểu tác phẩm

1. *Nỗi lòng người cha trong cảnh ngộ éo le, đau đớn*

- Bối cảnh không gian: cuộc chia ly diễn ra ở nơi biên giới ảm đạm, heo hút
→ Là nơi tận cùng của Tổ quốc, nơi người cha chia biệt vĩnh viễn với Tổ quốc
- Tâm trạng thể hiện qua các hình ảnh:

+ “*Hạt máu nóng thấm quanh hồn nước*

Chút thân tàn lân bước dặm khơi”

→ những hình ảnh ẩn dụ: nói lên nhiệt huyết yêu nước sâu thẳm cùng cảnh ngộ bất lực, đau khổ của người cha.

+ “*Tâm tã châu rơi*” → là giọt nước mắt xót thương cho con, xót thương cho mình, xót thương cho cảnh ngộ nước mất nhà tan.

- Khuyên con trở về lo việc nước.

⇒ Lời khuyên như lời trăng trời, thiêng liêng, xúc động.

2. *Hiện tình đất nước trong cảnh đau, thương tang tóc*

- Bốn câu:

“*Giống Lạc Hồng...*

....xưa nay kém gì”

→ Tự hào về dòng giống dân tộc anh hùng chẳng kém gì ai.

- Tám câu tiếp:

“*Than vận nước...còn thương đâu!*”

→ đất nước chịu biết bao cảnh đau thương, tang tóc dưới ách đô hộ của giặc Minh, gián tiếp nêu lên chân lí: nước mất thì nhà tan

- Tám câu tiếp:

“*Thảm vong quốc...đàn sau đó mà?*”

→ sử dụng phép nhân hoá so sánh và nói quá, hình ảnh ước lệ, tượng trưng để cực tả nỗi đau mất nước. Nỗi đau ấy như động chạm và thấm đến cả đất trời, sông núi Việt Nam

⇒ Đó còn là tâm trạng của nhân dân Đại Việt đầu thế kỉ XV, vừa là tâm trạng của tác giả và nhân dân Việt Nam đầu thế kỉ XX.

3. Lời trao gửi cho con

- Nói đến tình cảnh thực của mình : già yếu, bất lực

- Mong muốn con nhớ đến tổ tông để khích lệ con cứu nước

→ là anh hùng hào kiệt, luôn một lòng, một dạ vì dân vì nước.

⇒ Trần Tuấn Khải đã mượn một câu chuyện lịch sử để bày tỏ lòng yêu nước của mình và khích lệ lòng yêu nước của đồng bào.

D. Sơ đồ tư duy

